

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Філософський факультет
Кафедра теорії та історії політичної науки
у співпраці
Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України (Київ)
Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка Кафедра психології
Український державний університет науки і технологій (Дніпро)
Дніпровська Академія музики (Дніпро, Україна)
Всеукраїнська громадська організація «Товариство психологів України» (Київ)
Львівська регіональна бізнес-платформа
Відділ кар'єрного розвитку та співпраці з бізнесом
Факультет філософії Університету міста Бухарест (Румунія)
Вюрцбурзький університет Юліуса Максиміліана (Німеччина)
Державний університет Іллі (Грузія)
Школа мистецтв і наук
Інститут психології імені Дмитра Узнадзе (Грузія)
Вюрцбурзький університет Юліуса Максиміліана (Німеччина)
Державна вища техніко-економічна школа
імені Броніслава Маркевича у Ярославі (Польща)
Жешівський університет (Польща)
Краківський економічний університет (Польща)
Університет Яна Вижиговського (Полковіце, Польща)
Університет Константина Філософа в Нітрі (Словаччина)

ФІЛОСОФСЬКО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДУХОВНОСТІ ДЛЯ УТВЕРДЖЕННЯ ПЕРЕМОГИ І МИРУ НА ЗЕМЛІ

присвячена 15-ти річчю громадських організацій
Львівського обласного відділення
Всеукраїнської громадської організації «Товариство психологів України»
та Української Асоціації викладачів-католиків

Збірник тез X Міжнародної науково-практичної конференції

25 квітня 2025 року

Львів 2025

УДК [130.123-053.6-043.83+355.018](477:100)(062)

Відповідальні за випуск:
Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець

Філософсько-психологічні аспекти духовності для утвердження перемоги і миру на землі : зб. тез X Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 25 квітня 2025р.) / відп. за вип. Н. І. Жигайло, Ю. В. Максимець. – Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2025. – 284 с. : рис., табл. – Бібліогр. в кінці ст.

У збірнику тез представлені доповіді учасників X-ої Міжнародної науково-практичної конференції «Філософсько-психологічні аспекти духовності для утвердження перемоги і миру на землі», з професійною програмою стажування 60 годин (2 кредити ECTS). На конференції розглянуто наукові напрямки: Філософія Перемоги як духовний ресурс України; психологічні аспекти формування духовності молоді як майбутнього України; публічна дипломатія на шляху просування Українськості в світі; еко-майбутнє України та світу в контексті подолання наслідків війни; міждисциплінарність у дослідженні сучасних управлінських процесів і практик в умовах невизначеності для відновлення України тощо.

Для науковців, викладачів та студентів закладів вищої освіти, представників бізнесу, держави, громадянського суспільства України та країн ЄС. Матеріали подано в авторській редакції. Відповідальність за зміст і оформлення матеріалів несуть автори.

УДК [130.123-053.6-043.83+355.018](477:100)(062)

© Автори тез, 2025

© ЛНУ ім. Івана Франка, 2025

**Ministry of Education and Science of Ukraine
Ivan Franko National University of Lviv
Faculty of Philosophy
Department of Theory and History of Political Science
*in cooperation with***

**H. S. Kostyuk Institute of Psychology of the National Academy of Sciences of Ukraine (Kyiv)
Ivan Franko Drohobych State Pedagogical University Department of Psychology
Ukrainian State University of Science and Technology (Dnipro)
Dnipro Academy of Music (Dnipro, Ukraine)
All-Ukrainian public organisation "Society of Psychologists of Ukraine" (Kyiv)
Lviv Regional Business Platform
Department of Career Development and Business Cooperation
Faculty of Philosophy, University of Bucharest (Romania)
Julius Maximillian University of Würzburg (Germany)
Ili State University (Georgia)
School of Arts and Sciences
Dmitri Uznadze Institute of Psychology (Georgia)
State Higher Technical and Economic School named after
Bronislaw Markiewicz in Jarosław (Poland)
University of Rzeszow (Poland)
Krakow University of Economics (Poland)
Jan Wyżykowski University (Polkowice, Poland)
University of Constantine the Philosopher in Nitra (Slovakia)**

PHILOSOPHICAL and PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF SPIRITUALITY TO CONFIRM VICTORY AND PEACE ON EARTH

**Treasury of thesis
of the X International Scientific and Practical
Conference**

April 25, 2025

Висновок. Один із першочергових чинників, які формують духовність особистості, виступають духовні цінності. Саме вони у житті соціуму постають соціально значимими орієнтирами для індивіда, певною системою координат його життєдіяльності. Отже, проблема виникнення та функціонування у соціумі цінностей, механізм їхньої реалізації завжди були у центрі філософських пошуків. Цю тему, в тому чи іншому контексті, розглядали Платон, Арістотель, І. Кант, Г.Лотц, Г. Ріккерт, В. Віндельбанд, М.Шелер та інші. Значний внесок у розвиток питання духовних цінностей зробили українські вчені: С. Д. Максименко, М. Й. Боришевський, В. П. Москалець, М. В. Савчин, Н. І.Жигайло тощо.

Духовні цінності слугують одним з найбільш комплексних, багаторівневих утворень у структурі особистості, і виконують роль регуляторів поведінки. Знання степеня сформованості духовних цінностей особистості, їхня ієрархія – це ключ до виховання особистості. До духовних цінностей завжди належали релігійні переконання, почуття любові до батьківщини, відданість інтересам нації та рідній мові, естетичні цінності тощо.

1. Балл Г. О. *Психологія і духовність* / Упоряд.: Г. Балл, Р.Трач // *Гуманістична психологія*. – 2005. – 279 с.
2. Боришевський М.Й. *Національна самосвідомість у громадянському становленні особистості*. – К., 2000. – 76 с.
3. Жигайло Н. І. *Психологія духовного становлення особистості майбутнього фахівця : Монографія*. - Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008 – 336 с.
4. Максименко С. Д. *Психологія особистості : Підручник*. – К. : КММ, 2007. – 296 с.
5. Москалець В.П. *Психологія особистості: Навч. посібник*. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 416 с.
6. Савчин М. В. *Духовний потенціал людини: монографія / М. В. Савчин*. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Івано-Франківськ: Місто НВ, 2010. – 508 с.

*Кутішенко В.П., Вінник Н.Д., Київський
столичний університет імені Бориса Грінченка*

ДУХОВНО-МОРАЛЬНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПСИХОЛОГІВ ЯК УМОВА УСПІШНОСТІ ЇХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Існує нагальна потреба у поверненні духовного виміру особистості до психологічної науки, а також у формуванні духовно-моральної компетентності майбутніх психологів, яким доведеться працювати в умовах сучасного соціального середовища, що характеризується політичною та економічною нестабільністю. Це особливо актуально в суспільстві, де зростає рівень ворожості у міжособистісній взаємодії та кількість людей, які втратили життєві сенси і ціннісні орієнтири.

Психологічна наука має багату палітру шкіл, напрямів, концепцій і практичних методів, які ефективно вирішують локальні питання міжособистісних відносин і особистісного розвитку. Проте, на нашу думку, через складність духовного аспекту людського досвіду та концентрацію науковців на горизонтальних (психічних) аспектах особистості, духовність все ще залишається малорозкритою сферою наукового інтересу. Це призводить до фрагментарного бачення людини та відсутності орієнтирів для її цілісного і гармонійного розвитку. Ми переконані, що психологічна допомога стане більш результативною тоді, коли її основною метою буде супроводження людини на шляху переходу від невротичного життя до гармонійного через усвідомлення нею своєї духовної природи та відновлення ієрархії власних цінностей, що дозволить їй повернутися до свого істинного "я".

Повернення духовного виміру в психологію неможливе без уваги до проблеми духовного розвитку самого психолога. Аналіз результатів теоретичних і практичних

досліджень з проблеми духовного розвитку особистості (зокрема, напрацювань Г. Балла, І. Бега, А. Глушака, М. Боришевського, К. Журби, З. Карпенко, Е. Помиткіна, Л. Примаченко, М. Савчина, С. Ставицької, Н. Химич та інших) дозволяє нам дійти висновку про важливість формування у майбутніх психологів глибокого розуміння духовних законів світобудови та усвідомлення духовних цінностей як ключових орієнтирів у наданні психологічної допомоги. Для психолога важливо вміти розпізнавати прояви духовності в людині та стимулювати клієнта до усвідомлення його духовної сутності. Лише той фахівець, який сам перебуває в постійному процесі внутрішнього зростання, здатний сприймати людину в її цілісності, бачити глибину її природи та допомагати їй наближатися до цієї глибинної основи.

Таблиця 1

Модель духовно-моральної компетентності майбутніх психологів

Ціннісно-світоглядний аспект	Діяльнісно-поведінковий аспект
Розуміння духовних законів світобудови їхньої внутрішньої гармонії та величі людської душі	Прагнення жити у духовних вимірах, вміння застосовувати знання у практиці життєтворчості: власному житті та професійній діяльності
Усвідомлення духовної природи людини, прийняття духовних цінностей	Здатність помічати проблемні аспекти, але водночас уміти зосереджуватися на позитивному, моральному й духовному началі у людях та їхніх взаєминах
Усвідомлення моделі духовно-моральної поведінки	Наявність комплексу якостей, що визначають особливості ставлень: <i>до життя і себе</i> як до творчої самодостатньої духовної істоти: життєлюбство, самоприйняття, креативність, автономність, активність, глибинність переживань; <i>до інших людей</i> на засадах любові: здатність слухати й чути іншого, совісна поведінка, відповідальність, чесність, терпимість і відкритість до контактів; <i>до суспільства загалом</i> : стійке почуття патріотизму, толерантність, гармонійне співіснування з природою та громадянська відповідальність
Усвідомлення цілісності людського існування: взаємозв'язку духовного, душевного та тілесного	Вміння підтримувати належний рівень духовного, психічного і фізичного здоров'я та здатність формувати ці вміння у клієнтів
Розуміння значення слова та впевненість у його впливовій силі	Досягнення належного рівня мовленнєвої культури, розвиток комунікативних навичок
Усвідомлення духовної сутності професійної діяльності психолога	Здатність забезпечити узгодженість психологічного пізнання з принципами гуманного ставлення до клієнтів, а також навички ефективної взаємодії з ними, що базуються на недирективному підході, щирості та конгруентності.
Прагнення до постійного духовного зростання	Оволодіння навичками самопізнання та саморозвитку; розвиток інтуїції, цілісності мислення; здатність до покаяття і прощення

Практика свідчить, що ефективність психологічної допомоги значною мірою залежить від духовно-моральних якостей самого фахівця, зокрема, такі його характеристики, як співчуття, щирість, турбота, конгруентність, безумовна підтримка та недирективність не лише сприяють розвитку позитивних змін у клієнта, але й спонукають його до особистісного зростання. Багато в чому світогляд самого психолога визначає характер його взаємодії з людьми: його вірування та цінності стають основою методів і прийомів, які він

використовує. Ми у попередніх дослідженнях відстоювали позицію, що психолог у практичній діяльності не може повністю уникнути впливу власного світогляду на клієнта [2].

Тому підготовка майбутніх практиків повинна включати роботу над усвідомленням студентом своєї системи цінностей і ставлень. Важливо, також, навчити студентів зіставляти світоглядні основи обраної психологічної школи з особистим світосприйняттям. Ключовим завданням професійної підготовки є стимулювання студентів до глибокого самоусвідомлення та осмислення ролі психологічних технік у формуванні життєвих настанов клієнтів. Особливий акцент слід робити на розвиток відповідальності за створення орієнтирів, які допомагатимуть людині знайти свій власний шлях. Саме під час навчання студентам створюються унікальні умови для внутрішнього зосередження і духовного зростання. Специфіка професії дозволяє їм переосмислювати світ і змінювати якість власного життя вже на етапі академічної підготовки.

Науковим підґрунтям для створення моделі духовно-моральної компетентності майбутніх психологів стали праці таких дослідників, як О. Вознюк [1], І. Сіданіч [3], Ю. Сурмяк і Л. Кудрик [4], та інших. Спираючись на узагальнення результатів цих досліджень, нами була розроблена модель духовно-моральної компетентності майбутніх психологів, де чітко виокремлено взаємозалежні показники ціннісно-світоглядного та діяльнісно-поведінкового компонентів (див. табл.1).

Отже, духовна компетентність, на нашу думку, є фундаментальною професійною якістю психолога. Вона включає усвідомлення духовної природи людини, засвоєння моделей духовно-моральної поведінки, прагнення діяти в духовних вимірах та здатність до постійного саморозвитку через пізнання духовних законів світобудови й уміння застосовувати їх у життєтворчій діяльності. Моральну компетентність майбутніх психологів ми розглядаємо як комплекс здібностей, що визначає систему таких їхніх ставлень: до себе як до творчої самодостатньої духовної істоти – носія духовних цінностей, здатного любити життя та орієнтованого на самопізнання й самовдосконалення; ставлення до інших людей, побудоване на основі любові, вільне від егоцентризму, що проявляється здатністю уважно слухати, співчувати, поводитися морально, демонструвати відповідальність, чесність і терпимість; ставлення до суспільства, яке характеризується стійкими патріотичними почуттями, толерантністю та глибоким усвідомленням громадянських обов'язків.

Проблема заслуговує на подальше дослідження, оскільки формування у майбутніх психологів духовно-моральної компетентності є необхідною умовою їх майбутньої професійної успішності.

1. *Вознюк О. В. Духовність як компетентність особистості // Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців: збірник наукових праць / за ред. О. С. Березюк, О. М. Власенко. – Житомир: Вид-во Жду ім. І.Франка, 2013. – С. 34-45.*
2. *Кутішенко В. П. Психологічні особливості індивідуальної релігійності майбутніх психологів / В. П. Кутішенко, С. О. Ставицька // Педагогічний процес: теорія і практика. Серія: Психологія: зб. наук. пр. / засн.: Київський університет імені Бориса Грінченка, Благодійний фонд ім. Антона Макаренка. – К.: «Видавниче підприємство «Едельвейс», 2018. – випуск 3 (62). – С. 44-53.*
3. *Сіданіч І. Духовно-моральна компетентність педагога як передумова забезпечення духовно-моральної спрямованості викладання навчальних предметів у закладах освіти / І. Сіданіч // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – 2017. – № 10. – С. 229-240.*
4. *Сурмяк Ю. Р. Морально-психологічні аспекти формування духовних компетентностей студентської молоді / Ю. Р. Сурмяк, Л. Г. Кудрик // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна. – 2012. – Випуск 1. – С. 91-102.*